

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про франчайзинг (реєстр. № 7430 від 21 грудня 2017 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 04 квітня 2018 року (протокол № 68) на відповідність Конституції України проект Закону про франчайзинг (реєстр. № 7430 від 21 грудня 2017 року), поданий народними депутатами України Кіршем О.В., Кужель О.В. та іншими (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту він розроблений з метою реформування діючого законодавства для створення сприятливих умов для ведення і розвитку підприємницької діяльності у області франчайзингу.

Для досягнення мети авторами Законопроекту пропонується прийняти Закон України «Про франчайзинг», який, зокрема, визначає поняття «франчайзинг», «правоволоділець (франчайзер)» і «користувач (франчайзі)»; зміст договору франчайзингу та форму його укладення; обов'язки правоволодільца (франчайзера) і користувача (франчайзі); обмеження прав сторін за договором франчайзингу; умови зміни та припинення договору франчайзингу.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

В Основному Законі України визначається, що Україна як соціальна, правова держава відповідає перед людиною за свою діяльність, забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки; усі суб'єкти права власності рівні перед законом; кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом; держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності, а також захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт (стаття 1, частина друга статті 3, частина четверта статті 13, частини перша, третя і четверта статті 42 Конституції України).

В Україні визнається і діє принцип верховенства права; Конституція України має найвищу юридичну силу; закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частини перша, друга статті 8 Основного Закону України).

Верховенство права – це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо (абзац другий підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 02 листопада 2004 року № 15-рп/2004).

Держава, виконуючи свій головний обов'язок – утвердження і забезпечення прав і свобод людини (частина друга статті 3 Конституції України), – повинна не тільки утримуватися від порушень чи непропорційних обмежень прав і свобод людини, але й вживати належних заходів для забезпечення можливості їх повної реалізації кожним, хто перебуває під її юрисдикцією. Із цією метою законодавець та інші органи публічної влади мають забезпечувати ефективне правове регулювання, яке відповідає конституційним нормам і принципам, та створювати механізми, необхідні для задоволення потреб та інтересів людини (абзац перший пункту 3 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 01 червня 2016 року № 2-рп/2016).

Основний Закон України в частині другій статті 6, частині другій статті 19, статті 85, частині першій статті 89 встановив обов'язок органів державної влади, у тому числі й Верховної Ради України та її комітетів, їх посадових осіб діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до позиції Конституційного Суду України, викладеної в абзаці другому пункту 3 мотивувальної частини Рішення від 14 грудня 2000 року № 15-рп/2000, право приймати закони, вносити до них зміни у разі, коли воно не здійснюється безпосередньо народом (статті 5, 38, 69, 72 Конституції України), належить виключно Верховній Раді України (пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України) і не може передаватись іншим органам чи посадовим особам. З наведеного випливає, що Верховна Рада України може змінити закон виключно законом, а не шляхом прийняття підзаконного правового акта.

Згідно зі статтею 75, пунктами 3 і 5 частини першої статті 85, пунктами 1, 7, 8 частини першої статті 92 Конституції України Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів, наділена виключною компетенцією щодо визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики. Під державною політикою Конституційний Суд України розуміє стратегічні напрями діяльності держави в економічній, соціальній, гуманітарній, екологічній, правовій та інших сферах її внутрішнього життя, а також у сфері відносин з іншими державами на певну історичну перспективу. Засади внутрішньої політики, зокрема щодо правового режиму власності та правових засад

підприємництва, – це відправні ідеї, основні принципи стратегічної лінії діяльності держави у названих сферах (абзац четвертий пункту 2 мотивувальної частини Рішення від 02 березня 1999 року № 2-рп/99).

Відповідно до пунктів 1, 7, 8, частини першої статті 92 Конституції України виключно законами України визначаються права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод; основні обов'язки громадянина; правовий режим власності; правові засади і гарантії підприємництва; правила конкуренції та норми антимонопольного регулювання.

Конституційний Суд України неодноразово зазначав, що в основу правового режиму власності покладено конкретизовані в законах конституційні положення, які можуть містити і певні особливості щодо його врегулювання. Зокрема, у Рішенні від 12 лютого 2002 року № 3-рп/2002 наголошено, що «Конституція України як головне джерело національної правової системи є також базою поточного законодавства. Вона надає можливість урегулювання певних суспільних відносин на рівні законів, які конкретизують закріплені в Основному Законі положення» (абзац перший підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини).

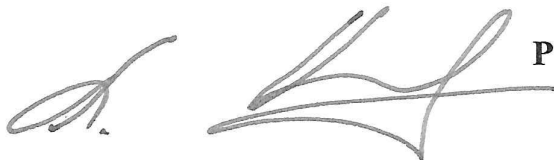
Положення Законопроекту щодо визначення відповідальності сторін за договором франчайзингу також кореспондує змісту статті 68, пункту 22 частини першої статті 92 Конституції України, згідно з якими кожен зобов'язаний неухильно дотримуватися Конституції України та законів України. Так, виключно законами України мають врегульовуватись засади цивільно-правової відповідальності. У такий спосіб Конституція України заборонила врегульовувати зазначене питання підзаконними нормативно-правовими актами (абзац сьомий пункту 2 мотивувальної частини та підпункт 1.1 пункту 1 резолютивної частини Рішення Конституційного Суду України від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001).

У межах предметів відання члени Комітету зазначають, що на сьогодні національне законодавство не містить визначення договору франчайзингу. У нормативно-правових актах він ототожнюється з поняттям комерційної концесії, відносини якої врегульовані як Цивільним кодексом України (глава 75 ЦК України (статті 1115-1129)), так і Господарським кодексом України (глава 36 ГК України (статті 366-376)). При цьому серед науковців продовжує точитися дискусія щодо доцільності законодавчого розмежування відносин франчайзингу та комерційної концесії.

Беручи до уваги викладене, законодавча ініціатива є предметом правового регулювання закону та узгоджується з Конституцією України.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про франчайзинг (реєстр. № 7430 від 21 грудня 2017 року), поданий народними депутатами України Кіршем О.В., Кужель О.В. та іншими, не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ